

Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту

z1088-22 від 2022.10.04

Статус: Акт чинний

Версія від: 12 вересня 2022

Набуття чинності:

4 жовтня 2022 року

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

12.09.2022 № 272

**Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
20 вересня 2022 р.
за № 1088/38424**

Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту

Відповідно до пункту 11 Положення про територіальні центри комплектування та соціальної підтримки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 року № 154, з метою подальшого вдосконалення організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Інструкцію з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах

України та Державній спеціальній службі транспорту, що додається.

2. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства оборони України від 10 грудня 2014 року № 883 «Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 12 січня 2015 року за № 13/26458 (зі змінами).

3. Головнокомандувачу Збройних Сил України забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому порядку.

4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Міністр оборони України	О. Резніков
ПОГОДЖЕНО: Міністр освіти і науки України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини	С. Шкарлет Д. Лубінець
	ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства оборони України 12 вересня 2022 року № 272
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20 вересня 2022 р. за № 1088/38424

ІНСТРУКЦІЯ

з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту

I. Загальні положення

1. Ця Інструкція визначає організацію та проведення заходів професійно-психологічного відбору громадян під час приписки до призовних дільниць, призову на військову службу, службу у військовому резерві, відбору кандидатів на військову службу за контрактом у Збройні Сили України та Державну спеціальну службу транспорту (далі - кандидати).

Порядок організації та проведення заходів професійно-психологічного відбору в розвідувальному органі Міністерства оборони України визначається цим розвідувальним органом.

2. У цій Інструкції терміни вживаються в таких значеннях:

програмні психодіагностичні комплекси - це комп'ютеризовані набори (батареї) тестових методик, що використовуються під час психологічного вивчення особистості;

професійно-психологічний відбір у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту - комплекс заходів, спрямованих на забезпечення відбору кандидатів.

3. Основними завданнями професійно-психологічного відбору є:

оцінка психологічної придатності кандидатів до видів діяльності, до виконання яких вони призначаються, прогноз успішності їх подальшої професійної діяльності під час проходження військової служби та виконання завдань за призначенням;

надання рекомендацій для раціонального розподілу військовослужбовців відповідно до рівня розвитку їх професійно важливих індивідуально-психологічних якостей за спорідненими військовими посадами (спеціальностями).

4. Відповідно до основних завдань професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту здійснюються такі заходи:

визначення та вивчення індивідуально-психологічних і професійно важливих якостей кандидатів для прийняття (призову) на строкову військову службу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за контрактом, службу у військовому резерві осіб рядового складу, сержантського і старшинського, офіцерського складу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період;

визначення професійно-психологічної придатності кандидатів до призначення за основною або спорідненою спеціальністю;

вивчення індивідуально-психологічних якостей кандидатів для навчання у закладах фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладах та військових навчальних

підрозділах закладів вищої освіти (далі - ЗФПВО, ВВНЗ та ВНП ЗВО);

вивчення індивідуально-психологічних і професійно важливих якостей кандидатів для участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки у складі національного контингенту або національного персоналу, що не входить до складу національного контингенту;

надання, за результатами відбору, висновків і рекомендацій командирам (начальникам) щодо доцільності призову (прийняття) визначених осіб на військову службу до Збройних Сил України, Державної спеціальної служби транспорту, порядку організації індивідуальної роботи з ними, комплектування екіпажів, розрахунків, команд, підрозділів військовослужбовцями з урахуванням їх психологічної сумісності, індивідуально-психологічних і професійних якостей.

5. Матеріально-технічне забезпечення професійно-психологічного відбору організовується органами військового управління Збройних Сил України та органом управління Державної спеціальної служби транспорту, у підпорядкуванні яких перебувають територіальні центри комплектування та соціальної підтримки (далі - ТЦК та СП) і військові частини, що проводять заходи професійно-психологічного відбору.

6. Науково-методичне та програмне забезпечення професійно-психологічного відбору здійснюють Національний університет оборони України імені Івана Черняховського, науково-дослідні установи Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту.

II. Організація професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту

1. Загальне керівництво професійно-психологічним відбором у Збройних Силах України здійснює Головне управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України, у Державній спеціальній службі транспорту - Адміністрація Державної спеціальної служби транспорту, у військових частинах, закладах, установах, які підпорядковані керівнику розвідувального органу Міністерства оборони України, - посадова особа структурного підрозділу розвідувального органу Міністерства оборони України відповідно до рішення керівника.

2. Керівництво професійно-психологічним відбором здійснюють:

в обласних, районних (об'єднаних районних), міських (районних у містах, об'єднаних міських) ТЦК та СП, ТЦК та СП Автономної Республіки Крим, міст Києва та Севастополя - керівники ТЦК та СП;

у військових частинах Збройних Сил України, Державної спеціальної служби транспорту - відповідні командири (начальники);

у розвідувальному органі Міністерства оборони України - відповідно до рішення його керівника; у ЗФПВО, ВВНЗ та ВВП ЗВО - їх начальник (керівник).

3. На час проведення заходів професійно-психологічного відбору в обласних ТЦК та СП, ТЦК та СП Автономної Республіки Крим, міст Києва та Севастополя, військових частинах створюються групи професійно-психологічного відбору, до складу яких залучаються:

офіцери-психологи (психологи);

військовослужбовці та працівники Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту з морально-психологічного забезпечення, які мають вищу освіту за спеціальністю « психологія»;

посадові особи служб персоналу, медичної служби, відділу (відділення) підготовки.

Керівництво діяльністю цих груп покладається на заступників командирів (начальників) військових частин з морально-психологічного забезпечення, заступників керівників ТЦК та СП з морально-психологічного забезпечення та зв'язків з громадськістю, у разі їх відсутності - на одного із заступників відповідного командира (начальника).

Персональний склад, розподіл обов'язків посадових осіб груп професійно-психологічного відбору, строки і порядок їх роботи визначаються наказом відповідного командира (начальника), який видається щороку.

В обласних, районних (об'єднаних районних), міських (районних у містах, об'єднаних міських) ТЦК та СП, ТЦК та СП Автономної Республіки Крим, міст Києва та Севастополя заходи професійно-психологічного відбору здійснюються персоналом груп професійно-психологічного відбору, а психологічне тестування проводиться особами, які мають вищу освіту за спеціальністю «психологія», а також членами призовних комісій - психологами. Керівництво діяльністю зазначених посадових осіб здійснюють керівники ТЦК та СП.

4. Завданнями груп професійно-психологічного відбору є:

1) в обласних ТЦК та СП, ТЦК та СП Автономної Республіки Крим:

участь у попередньому відборі кандидатів для прийняття на військову службу за контрактом осіб рядового складу, сержантського і старшинського, офіцерського складу, а також для навчання у ЗФПВО, ВВНЗ та ВВП ЗВО;

контроль за діяльністю груп професійно-психологічного відбору районних (об'єднаних районних), міських (районних у містах, об'єднаних міських) ТЦК та СП, ТЦК та СП міст Києва та Севастополя;

2) у районних (об'єднаних районних), міських (районних у містах, об'єднаних міських) ТЦК та СП, ТЦК та СП міст Києва та Севастополя:

вивчення, відбір кандидатів під час приписки до призовної дільниці, призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, кандидатів на військову службу за контрактом, на службу у військовому резерві;

участь у відборі кандидатів для проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, осіб із числа резервістів в особливий період та формування висновку щодо їх придатності до проходження військової служби;

3) у військових частинах:

професійно-психологічний відбір серед кандидатів з числа військовослужбовців строкової військової служби для проходження військової служби за контрактом осіб рядового, сержантського і старшинського складу та відбір кандидатів на службу у військовому резерві;

попередній відбір військовослужбовців - кандидатів для навчання у ЗФПВО, ВВНЗ та ВНП ЗВО;

попереднє психологічне вивчення кандидатів для участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки у складі національного контингенту і національного персоналу; формування остаточного висновку про професійну придатність громадян до проходження військової служби за контрактом;

надання пропозицій щодо комплектування екіпажів, розрахунків, команд, підрозділів з урахуванням психологічної сумісності;

вдосконалення методичної навченості представників військових частин, які направляються до ТЦК та СП для участі у відборі кандидатів для проходження військової служби у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту.

5. Для організації та ефективного проведення заходів професійно-психологічного відбору командири (начальники):

виділяють окремі приміщення (робочі місця) для проведення заходів професійно-психологічного відбору та обробки результатів тестувань;

залучають до безпосереднього проведення заходів професійно-психологічного відбору осіб, зазначених у пункті 3 цього розділу;

організують проведення заходів професійно-психологічного відбору у службовий час.

III. Проведення професійно-психологічного відбору різних категорій громадян та військовослужбовців

1. Заходи професійно-психологічного відбору кандидатів до навчання у ЗФПВО, ВВНЗ та ВВП ЗВО, проходження військової служби за контрактом осіб рядового, сержантського і старшинського складу з числа військовослужбовців строкової військової служби, служби у військовому резерві у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту проводяться групами професійно-психологічного відбору військових частин, що створюються на підставі наказів відповідних командирів (начальників).
 2. Заходи професійно-психологічного відбору з кандидатами на військову службу за контрактом у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту включають три етапи та здійснюються ТЦК та СП Автономної Республіки Крим, обласними, районними (об'єднаними районними), міськими (районними у містах, об'єднаними міськими) ТЦК та СП, ТЦК та СП міст Києва та Севастополя і військовими частинами:
 - на першому етапі (у районних (об'єднаних районних), міських (районних у містах, об'єднаних міських) ТЦК та СП, ТЦК та СП міст Києва та Севастополя) - проводиться психологічне тестування кандидатів на військову службу за контрактом у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту;
 - на другому етапі (у ТЦК та СП Автономної Республіки Крим, обласних ТЦК та СП) - проводиться професійна орієнтація, формується попередній висновок про професійно-психологічну придатність до проходження військової служби за контрактом у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту, з урахуванням попереднього вхідного контролю (фізична підготовленість, медичний огляд, психологічне тестування);
 - на третьому етапі (у військових частинах) - формується остаточний висновок про професійно-психологічну придатність кандидатів до проходження військової служби за контрактом у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту (з урахуванням попереднього вхідного контролю).
- Результати вивчення, що заносяться до карти професійно-психологічного відбору кандидата (додаток 1), який призивається (приймається) на військову службу, та бланки результатів тестувань спільно з картою професійного відбору кандидата (додаток 9 до Інструкції про організацію виконання Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України, затвердженої наказом Міністра оборони України від 10 квітня 2009 року № 170, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 19 травня 2009 року за № 438/16454)

долучаються до особової справи.

3. Заходи професійно-психологічного відбору кандидатів, що підлягають приписці та призову на строкову військову службу, проводяться у районних (об'єднаних районних), міських (районних у містах, об'єднаних міських) ТЦК та СП, ТЦК та СП міст Києва та Севастополя групами професійно-психологічного відбору, які:

визначають індивідуально-психологічні і професійно важливі якості призовників за матеріалами особової справи, з особистого спілкування та проведених тестових методик;

надають висновок за результатами професійно-психологічного відбору, що вноситься до карти професійно-психологічного відбору кандидата (додаток 1) щодо проходження військової служби за відповідною (спорідненою) військово-обліковою спеціальністю.

Зазначена робота здійснюється у взаємодії з психологом - членом призовної комісії.

4. Заходи професійно-психологічного відбору кандидатів для проходження військової служби за призовом осіб офіцерського складу, військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, а також кандидатів для проходження служби у військовому резерві в особливий період здійснюються посадовими особами груп професійно-психологічного відбору районних (об'єднаних районних), міських (районних у містах, об'єднаних міських) ТЦК та СП, які:

вивчають індивідуально-психологічні якості зазначених категорій осіб;

надають висновок щодо професійно-психологічної придатності кандидатів до проходження військової служби за призовом осіб офіцерського складу, військової служби за призовом під час мобілізації, а також кандидатів для проходження служби у військовому резерві в особливий період;

вивчають професійно-психологічні характеристики кандидатів до проходження військової служби у військовому резерві Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту (у тому числі осіб, зарахованих до військового оперативного резерву).

5. Організація та проведення професійно-психологічного відбору кандидатів, які виявили бажання проходити навчання у ЗФПВО, ВВНЗ та ВНП ЗВО, здійснюються відповідно до Інструкції з організації та проведення професійного психологічного відбору кандидатів на навчання у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів, затвердженої наказом Міністра оборони України від 09 липня 2009 року № 355, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 22 вересня 2009 року за № 893/16909.

6. Проведення професійно-психологічного відбору кандидатів для участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки у складі національного контингенту або національного

персоналу здійснюється на підставі Інструкції з підготовки та застосування національних контингентів, національного персоналу в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, затвердженої наказом Міністерства оборони України від 18 січня 2016 року № 23, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2016 року за № 206/28336.

7. Під час проведення заходів професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту застосовуються методики, визначені в переліку психодіагностичних методик, які використовуються під час проведення заходів професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту (додаток 2). Для підвищення ефективності проведення заходів психологічного діагностування психологами можуть застосовуватися автоматизовані психодіагностичні комплекси.

8. Психологічне тестування кандидатів на військову службу за контрактом проводиться після надання ними письмової згоди на проведення такого тестування.

IV. Формування висновків про результати професійно-психологічного відбору та робота з отриманою інформацією

1. Під час формування висновків щодо професійно-психологічної придатності кандидата враховуються результати вивчення відомостей, зазначених в аркуші вивчення особистих якостей кандидата, зразок якого наведено в додатку 8 до Інструкції про організацію виконання Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України , затвердженої наказом Міністра оборони України від 10 квітня 2009 року № 170, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 19 травня 2009 року за № 438/16454.

2. Висновок «рекомендується» про професійно-психологічну придатність кандидатів до проходження військової служби у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту надається особами, визначеними у пункті 3 розділу II цієї Інструкції, з урахуванням виконання визначених цією Інструкцією методик та тестів, за якими отримано результат чотири та більше балів за десятибальною шкалою за кожною із застосованих методик.

3. Висновок «не рекомендується» формується на підставі виконання психологічних та тестових методик, за якими отримано результат три та менше балів за десятибальною шкалою за однією із застосованих методик.

4. З результатами здійснення заходів професійно-психологічного відбору мають право ознайомлюватися:

кандидат, що проходив професійно-психологічний відбір,- з власними результатами тестувань

після їх завершення;

члени комісії з питань приписки та призовної комісії;

командир (начальник) підрозділу, до складу якого планується кандидат на військову службу за контрактом, службу у військовому резерві,- з результатами професійно-психологічного відбору кандидатів;

керівник підрозділу персоналу - з результатами професійно-психологічного відбору кандидатів;

командир військової частини - з пропозиціями особи, що забезпечує проведення заходів професійно-психологічного відбору.

5. Документи професійно-психологічного відбору (описи методик, реєстраційні бланки до методик, інший психодіагностичний інструментарій, програмне забезпечення, журнал обліку результатів професійно-психологічного відбору) та відповідні файли на електронних носіях зберігаються керівником групи професійно-психологічного відбору протягом трьох років.

Заступник начальника Генерального штабу Збройних Сил України бригадний генерал	В. Коваль
	Додаток 1 до Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту (пункт 2 розділу III)

КАРТА
професійно-психологічного відбору кандидата

	Додаток 2 до Інструкції з організації
--	--

**професійно-психологічного відбору
у Збройних Силах України
та Державній спеціальній
службі транспорту
(пункт 7 розділу III)**

ПЕРЕЛІК

психодіагностичних методик, які використовуються під час проведення заходів професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту

Категорія тих, хто підлягає вивченню	Назва методики
1	2
Громадяни, які підлягають приписці до призовних дільниць	Методика «Підбір слів»
	Методика «Візерунки»
	Методика «Фігури»
	Методика «Арифметичний рахунок»
	Методика «Слухомовна пам'ять»
Громадяни, які призиваються на строкову військову службу	Тест «Розумові здібності»
	Шкала прогресивних матриць Равена
	Експрес-опитувальник «Деадаптивність» (І. Приходько)
	Експрес-опитувальник «Коротка шкала стійкості» (BriefResilienceScale)
	Методика «Карта ризику суїциду»
Кандидати для прийняття на військову службу за контрактом осіб рядового, сержантського та старшинського складу, які не	Шкала прогресивних матриць Равена
	Методика «S-тест»
	Методика дослідження особливостей мислення (М

проходили військової служби	ДОМ-2)
	Експрес-методика визначення професійної мотивації (К. Замфір)
	Багаторівневий особистісний опитувальник «Адаптивність» (А. Маклаков) БОО-165
	Опитувальник діагностики стану агресії Басса-Дарки
	П'ятифакторний опитувальник особистості ТІРІ
Кандидати для прийняття на військову службу за контрактом осіб рядового, сержантського та старшинського складу, які проходили військову службу	Шкала прогресивних матриць Равена
	Методика «S-тест»
	Методика дослідження особливостей мислення (М ДОМ-2)
	Експрес-методика визначення професійної мотивації (К. Замфір)
	Багаторівневий особистісний опитувальник «Адаптивність» (А. Маклаков) БОО-200
	Опитувальник діагностики стану агресії Басса-Дарки
	П'ятифакторний опитувальник особистості ТІРІ
Кандидати для прийняття на військову службу за контрактом осіб офіцерського складу	Багаторівневий особистісний опитувальник «Адаптивність» (А. Маклаков) БОО-200
	Методика виявлення комунікативних і організаторських схильностей КОС-2 (В. Синявський, Б. Федоришин)
	Методика «S-тест»
	Експрес-методика визначення професійної

	мотивації (К. Замфір)
Кандидати для проходження служби у військовому резерві	Експрес-опитувальник «Деадаптивність» (І. Приходько)
	Особистісний опитувальник НПП-А (нервово-психічна нестійкість - акцентуації)
Особи офіцерського складу за призовом	Методика виявлення комунікативних і організаторських схильностей КОС-2 (В. Синявський, Б. Федоришин)
	Багаторівневий особистісний опитувальник «Адап тивність» (А. Маклаков) БОО-165
Кандидати для участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки у складі національного контингенту і національного персоналу	Особистісний опитувальник НПП-А (нервово-психічна нестійкість - акцентуація)
Військовозобов'язані за призовом під час мобілізації, на особливий період	Багаторівневий особистісний опитувальник «Адап тивність» (А. Маклаков) БОО-200
Військовозобов'язані за призовом із числа резервістів в особливий період	Особистісний опитувальник НПП-А (нервово-психічна нестійкість - акцентуація)